

ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Әлеуметтік қорғау саласындағы реттеу және бақылау комитетінің Астана қаласы бойынша департаментінің (бұдан әрі – Департамент) медициналық-әлеуметтік сараптаманы әдіснама және бақылау бөлімі мен №1, №2, №3, №4 медициналық-әлеуметтік сараптама бөлімдерінің (бұдан әрі – МӘС бөлімдері) қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу нәтижелері бойынша, сыбайлас жемқорлықтың туындауына ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және оларды барынша азайту (жою) мақсатында

Астана қаласы

2026 жылғы 15 шілде

1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің негіздері

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау Қазақстан Республикасы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 8-бабына, сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Әлеуметтік қорғау саласындағы реттеу және бақылау комитетінің Астана қаласы бойынша департаменті басшысының 2026 жылғы 30 сәуірдегі №30 бұйрығына сәйкес жүргізілді.

Талдау объектісі ретінде Департаменттің медициналық-әлеуметтік сараптаманы әдіснама және бақылау бөлімі мен МӘС бөлімдерінің қызметі айқындалды.

Талдаумен қамтылған кезең – 2026 жылдың бірінші жартыжылдығы.

Талдау барысында мыналар зерделенді:

- медициналық-әлеуметтік сараптама қызметін реттейтін нормативтік құқықтық актілер;
- ішкі ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттар;
- бұрын жүргізілген тексерулердің нәтижелері;
- жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау туралы мәліметтер;
- қызметтік бақылау материалдары;
- бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар;
- статистикалық деректер;
- медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу жөніндегі мемлекеттік қызметті көрсету кезінде заңнаманы қолдану тәжірибесі.

2. Талдаудың мақсаты мен міндеттері

Ішкі талдаудың мақсаты — сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының туындауына ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау, сыбайлас жемқорлықтың алдын алу тетіктерінің тиімділігін бағалау және оларды барынша азайту бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Осы мақсатқа қол жеткізу үшін мынадай міндеттер қойылды:

- медициналық-әлеуметтік сараптама бөлімшелерінің қызметіндегі ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;
- қолданыстағы әкімшілік рәсімдерді талдау;
- ішкі бақылау тетіктерінің тиімділігін бағалау;
- сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына ықпал ететін факторларды айқындау;
- бөлімшелер қызметін жетілдіру бойынша ұсынымдар дайындау.

3. Бөлімшелер қызметінің жалпы сипаттамасы

Медициналық-әлеуметтік сараптаманы әдіснама және бақылау бөлімі мен МӘС бөлімдері Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне, Медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу қағидаларына және өзге де нормативтік құқықтық актілерге сәйкес қызмет атқарады.

Бөлімшелердің негізгі міндеттері:

- медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу;
- мүгедектікті, жалпы және кәсіптік еңбекке қабілеттіліктен айырылу дәрежесін белгілеу;
- мүгедектіктің себептерін, мерзімдерін және әлеуметтік қорғау шараларына қажеттілікті айқындау;
- заңнаманың бірыңғай қолданылуын қамтамасыз ету;
- қабылданатын сараптамалық шешімдердің сапасына ішкі бақылауды жүзеге асыру.

Бөлімшелердің қызметі азаматтардың әлеуметтік қорғауға конституциялық құқықтарын іске асырумен тікелей байланысты болғандықтан, қабылданатын шешімдердің объективтілігіне, ашықтығына және заңдылығына жоғары талаптар қойылады.

4. Ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметті талдау

Талдау барысында бөлімшелердің қызметі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес ұйымдастырылғаны анықталды.

Басшылар мен мамандар арасындағы өкілеттіктер лауазымдық нұсқаулықтар негізінде бөлінген.

Құрылымдық бөлімшелердің функциялары нақты ажыратылған, бұл өкілеттіктердің қайталануын болдырмайды.

Сараптамалық шешімдер алқалы түрде қабылданады.

Медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу қағидаларына сәйкес куәландыру бөлім басшысы немесе МӘС әдіснама және бақылау бөлімінің басшысы және кемінде екі бас маманның қатысуымен жүргізіледі.

Шешімдерді алқалы түрде қабылдау бір лауазымды тұлғаның жеке дара шешім қабылдау мүмкіндігін болдырмайтын және сыбайлас жемқорлықтың алдын алудың негізгі тетіктерінің бірі болып табылады.

Талдау барысында мамандар қызметіне заңсыз араласу, мүдделер қақтығысы, өкілеттіктерді заңсыз бөлу немесе сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына ықпал ететін өзге де ұйымдастырушылық факторлар анықталған жоқ.

5. Нормативтік құқықтық реттеуді талдау

Бөлімшелердің қызметі:

- Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне;
- «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңына;
- «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына;
- «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына;
- Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне;
- Медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу қағидаларына;
- өзге де нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүзеге асырылады.

Жүргізілген талдау қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаның бөлімшелер қызметін құқықтық реттеуді толық қамтамасыз ететінін көрсетті.

6. Ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау

6.1. Мүгедектікті белгілеу

Талдаудың негізгі бағыттарының бірі мүгедектікті белгілеу процесі болды.

Ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелі медициналық құжаттар мен азаматтарды тексеру нәтижелерін бағалау кезінде субъективті көзқарастың болуы мүмкіндігімен байланысты.

Сонымен бірге, медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу рәсімі нормативтік құқықтық актілермен нақты регламенттелгені, құжаттардың белгіленген тәртіппен қаралатыны, сараптамалық шешімдердің сапасына бақылау жүргізілетіні және қабылданған шешімдерге шағымдану мүмкіндігі қарастырылғаны анықталды.

Мүгедектікті негізсіз белгілеу, МӘС қызметкерлерінің қызметіне араласу, қысым көрсету немесе өзге де сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жоқ.

6.2. Медициналық ұйымдардың жолдамаларының сапасы

Медициналық-әлеуметтік сараптаманың объективтілігін қамтамасыз етудің маңызды факторларының бірі – медициналық ұйымдар ұсынатын құжаттардың сапасы.

Ықтимал тәуекел азаматтарды толық емес құжаттар топтамасымен немесе жеткіліксіз медициналық негіздемемен МӘС-ке жіберуге байланысты болуы мүмкін.

Осы тәуекелді төмендету мақсатында:

- жолдамалардың сапасына бақылау жүргізіледі;
- жолдамалардың негізсіз деп танылу себептері талданады;
- медициналық ұйымдармен әдістемелік жұмыс жүргізіледі;
- медициналық құжаттарды рәсімдеу талаптары түсіндіріледі.

Негізсіз шешімдер қабылдауға жағдай жасау фактілері анықталған жоқ.

6.3. Азаматтармен өзара іс-қимыл

Азаматтармен өзара іс-қимыл барысында қабылданатын шешімдерге бейресми ықпал ету алғышарттарының туындау тәуекелі болуы мүмкін.

Мұндай тәуекелдердің алдын алу мақсатында:

- азаматтарға медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу тәртібі туралы ақпарат беріледі;
- мемлекеттік қызметтерге тең қолжетімділік қағидаты сақталады;
- өтініш беру және қабылданған шешімдерге шағымдану мүмкіндігі қамтамасыз етіледі;
- белгіленген рәсімдерде көзделмеген жеке байланыстарға жол берілмейді.

Бөлімшелер қызметкерлері тарапынан заңсыз сыйақы алу, делдалдық жасау немесе өзге де сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жоқ.

7. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету бойынша қолданылып жатқан шаралар

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мақсатында бөлімшелерде мынадай шаралар жүзеге асырылуда:

- медициналық-әлеуметтік сараптама процестерін цифрландыру;
- электрондық өзара іс-қимыл және құжат айналымы;
- сараптамалық шешімдердің сапасына ішкі бақылау жүргізу;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама талаптарын сақтау;
- қызметтік әдеп нормаларын сақтау;
- профилактикалық іс-шаралар өткізу және қызметкерлерді оқыту;
- азаматтардың өтініштерін заңнамада белгіленген тәртіппен қарау;

- куәландыру рәсімінің аудио және бейнефиксациясын қамтамасыз ету.

8. Қорытындылар

Ішкі талдау нәтижелері бойынша медициналық-әлеуметтік сараптаманы әдіснама және бақылау бөлімі мен №1–4 медициналық-әлеуметтік сараптама бөлімдерінің қызметі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес жүзеге асырылатыны анықталды.

Талдау барысында сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға жағдай туғызатын сыбайлас жемқорлық факторлары анықталған жоқ.

Қолданыстағы жұмыс ұйымдастыру және ішкі бақылау тетіктері рәсімдердің ашықтығын, қабылданатын шешімдердің объективтілігін және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің барынша азайтылуын қамтамасыз етеді.

9. Ұсынымдар

Қызметті одан әрі жетілдіру мақсатында:

1. Медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізу процестерінің ашықтығын арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру.
2. Медициналық ұйымдардың жолдамаларды ресімдеу сапасы бойынша әдістемелік сүйемелдеуді күшейту, тоқсан сайын жолдамаларды ресімдеу сапасына жүргізілген талдау нәтижелерін Астана қаласының Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасына және Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі Медициналық және фармацевтикалық бақылау комитетінің Астана қаласы бойынша департаментіне жолдау.
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша профилактикалық іс-шараларды жалғастыру.
4. Сараптамалық шешімдердің сапасына тұрақты мониторинг жүргізуді қамтамасыз ету.
5. Процестерді цифрландыру және бақылау тетіктерін жетілдіру жұмыстарын жалғастыру.

Қорытынды

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жүргізілген ішкі талдау медициналық-әлеуметтік сараптаманы әдіснама және бақылау бөлімі мен №1–4 медициналық-әлеуметтік сараптама бөлімдерінің қызметінде сыбайлас жемқорлық көріністерінің туындауына ықпал ететін жағдайлар мен факторлардың жоқ екенін көрсетті.

Қажет болса, осы аударманы мемлекеттік органдарда қолданылатын ресми іс жүргізу стиліне толық сәйкестендіріп, терминологиясын Қазақстан Республикасы заңнамасының ресми қазақша нұсқаларына сәйкес редакциялап бере аламын.

Басшының орынбасары

Л. Сартымбетова

**медициналық-әлеуметтік сараптаманың
әдіснама және бақылау
бөлімінің басшысы**

К. Исмаилов